Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 12ης Οκτωβρίου 2016*

«Προδικαστική παραπομπή — Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις — Κανονισμός (ΕΚ) 44/2001 — Άρθρο 6, σημείο 3 — Έννοια της "ανταγωγής" — Αγωγή αδικαιολόγητου πλουτισμού — Καταβολή ποσού οφειλόμενου βάσει αναιρεθείσας αποφάσεως — Διαχρονική εφαρμογή»

Στην υπόθεση C-185/15,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Vrhovno sodišče (ανώτατο δικαστήριο, Σλοβενία) με απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 2015, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 22 Απριλίου 2015, στο πλαίσιο της δίκης

Marjan Kostanjevec

κατά

F&S Leasing GmbH,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. Bay Larsen, πρόεδρο τμήματος, M. Βηλαρά, J. Malenovský, M. Safjan (εισηγητή) και D. Šváby, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η F&S Leasing GmbH, εκπροσωπούμενη από τον M. Rihtar και την B. Potočan, odvetnika,

— η Σλοβενική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την T. Mihelič Žitko,

— η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την J. García-Valdecasas Dorrego,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους M. Wilderspin και M. Žebre,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 2ας Ιουνίου 2016,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η σλοβενική.

Απόφαση

1 Η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 5, σημείο 1, 6, σημείο 3, και 15, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2001, L 12, σ. 1).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του Marjan Kostanjevec, κατοίκου Σλοβενίας, και της F&S Leasing GmbH (στο εξής: F&S), που εδρεύει στην Αυστρία, σχετικά με τη μη εκπλήρωση συμβάσεως χρηματοδοτικής μισθώσεως.

Το νομικό πλαίσιο

Δίκαιο της Ένωσης

3 Όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 2 του κανονισμού 44/2001, σκοπός του κανονισμού αυτού είναι η θέσπιση, χάριν της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, «διατάξεων σχετικά με την ενοποίηση των κανόνων σύγκρουσης δικαιοδοσίας στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις καθώς και σχετικά με την απλούστευση των διατυπώσεων για την ταχεία και απλή αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων κρατών μελών που δεσμεύονται από τον ανά χείρας κανονισμό».

4 Οι αιτιολογικές σκέψεις 11 έως 13 και 15 του ίδιου κανονισμού έχουν ως εξής:

«(11) Οι κανόνες δικαιοδοσίας πρέπει να παρουσιάζουν υψηλό βαθμό προβλεψιμότητας και να βασίζονται στην αρχή της γενικής δωσιδικίας της κατοικίας του εναγομένου και η δωσιδικία αυτή πρέπει να ισχύει πάντοτε, εκτός από μερικές συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου το επίδικο αντικείμενο ή η αυτονομία των μερών δικαιολογεί άλλο συνδετικό παράγοντα. Η κατοικία των νομικών προσώπων πρέπει να καθορίζεται αυτοτελώς ώστε να αυξάνεται η διαφάνεια των κοινών κανόνων και να αποφεύγονται οι συγκρούσεις δικαιοδοσίας.

(12) Η δωσιδικία της κατοικίας του εναγομένου πρέπει να συμπληρωθεί από εναλλακτικές δωσιδικίες που θα ισχύουν λόγω του στενού συνδέσμου μεταξύ του δικαστηρίου και της διαφοράς ή για τη διευκόλυνση του έργου της δικαιοσύνης.

(13) Στις συμβάσεις ασφάλισης, καταναλωτών και εργασίας [...] είναι σκόπιμο να προστατεύεται ο αδύναμος διάδικος με ευνοϊκότερους για τα συμφέροντά του κανόνες δικαιοδοσίας.

[…]

(15) Για λόγους αρμονικής απονομής της δικαιοσύνης θα πρέπει να ελαχιστοποιηθεί η πιθανότητα παράλληλης εκδίκασης μιας υπόθεσης και να αποφεύγεται η έκδοση ασυμβιβάστων αποφάσεων σε δύο κράτη μέλη. […]»

5 Οι κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας που θεσπίζει ο εν λόγω κανονισμός περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο ΙΙ του κανονισμού αυτού. Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τα τμήματα 1, 2 και 4, τα οποία τιτλοφορούνται αντιστοίχως «Γενικές διατάξεις», «Ειδικές δικαιοδοσίες» και «Διεθνής δικαιοδοσία σε συμβάσεις καταναλωτών».

6 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, το οποίο περιλαμβάνεται στο τμήμα 1 του κεφαλαίου ΙΙ του κανονισμού 44/2001, ορίζει τα εξής:

«Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κανονισμού, τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος κράτους μέλους ενάγονται ενώπιον των δικαστηρίων αυτού του κράτους μέλους, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους.»

7 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, το οποίο περιλαμβάνεται επίσης στο ίδιο τμήμα, ορίζει τα εξής:

«Τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος κράτους μέλους μπορούν να εναχθούν ενώπιον των δικαστηρίων άλλου κράτους μέλους μόνο σύμφωνα με τους κανόνες που περιλαμβάνονται στα τμήματα 2 έως 7 του παρόντος κεφαλαίου.»

8 Το άρθρο 5, το οποίο περιλαμβάνεται στο τμήμα 2 του ως άνω κεφαλαίου ΙΙ του εν λόγω κανονισμού, ορίζει τα εξής:

«Πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους μπορεί να εναχθεί σε άλλο κράτος μέλος:

1. α) ως προς διαφορές εκ συμβάσεως, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η παροχή·
   β) για τους σκοπούς της εφαρμογής της παρούσας διάταξης, και εφόσον δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, ο τόπος εκπλήρωσης της επίδικης παροχής είναι:

   — εφόσον πρόκειται για πώληση εμπορευμάτων ο τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της σύμβασης, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παράδοση των εμπορευμάτων,

   — εφόσον πρόκειται για παροχή υπηρεσιών ο τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της σύμβασης, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παροχή των υπηρεσιών·
   γ) το στοιχείο α′ εφαρμόζεται, εφόσον δεν εφαρμόζεται το στοιχείο β′.

[…]»

9 Κατά το άρθρο 6, σημείο 3, του ίδιου κανονισμού, το οποίο περιλαμβάνεται επίσης στο ως άνω τμήμα 2, πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους μπορεί επίσης να εναχθεί, «αν πρόκειται για ανταγωγή που απορρέει από την ίδια σύμβαση ή τα ίδια πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίζεται η κύρια αγωγή, ενώπιον του δικαστηρίου όπου είναι εκκρεμής η αγωγή αυτή».

10 Το άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο γ′, του κανονισμού 44/2001, το οποίο περιλαμβάνεται στο τμήμα 4 του ίδιου αυτού κεφαλαίου ΙΙ, ορίζει τα εξής:

«Σε συμβάσεις που ο σκοπός τους μπορεί να θεωρηθεί ξένος προς την επαγγελματική δραστηριότητα του προσώπου που τις καταρτίζει, του καταναλωτή, η διεθνής δικαιοδοσία καθορίζεται από τις διατάξεις του παρόντος τμήματος, με την επιφύλαξη των άρθρων 4 και 5, σημείο 5:

[…]

γ) σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, όταν η σύμβαση καταρτίσθηκε με πρόσωπο, το οποίο ασκεί εμπορικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες στο έδαφος του κράτους μέλους κατοικίας του καταναλωτή ή το οποίο κατευθύνει με οποιοδήποτε μέσον τέτοιου είδους δραστηριότητες σ' αυτό το κράτος μέλος ή σε διάφορα κράτη, συμπεριλαμβανομένου του εν λόγω κράτους μέλους και η σύμβαση εμπίπτει στο πεδίο των εν λόγω δραστηριοτήτων.»

11 Το άρθρο 16 του ως άνω κανονισμού ορίζει τα εξής:

«1. Η αγωγή καταναλωτή κατά του αντισυμβαλλόμενου μπορεί να ασκηθεί είτε ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου έχει την κατοικία του ο αντισυμβαλλόμενος είτε ενώπιον των δικαστηρίων του τόπου κατοικίας του καταναλωτή.

2. Η αγωγή του αντισυμβαλλόμενου κατά του καταναλωτή μπορεί να ασκηθεί μόνον ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου έχει την κατοικία του ο καταναλωτής.

3. Το άρθρο αυτό δεν θίγει το δικαίωμα άσκησης ανταγωγής ενώπιον του δικαστηρίου στο οποίο είναι εκκρεμής η κύρια αγωγή που έχει εισαχθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος τμήματος.»

12 Το άρθρο 30 του εν λόγω κανονισμού ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος τμήματος, ένα δικαστήριο λογίζεται ως επιληφθέν:

1. από την κατάθεση στο δικαστήριο του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου, υπό την προϋπόθεση ότι ο ενάγων δεν παρέλειψε στη συνέχεια να λάβει τα απαιτούμενα μέτρα για την κοινοποίηση ή την επίδοση του εγγράφου στον εναγόμενο ή

2. εάν το έγγραφο πρέπει να κοινοποιηθεί ή να επιδοθεί προτού κατατεθεί στο δικαστήριο, μόλις παραληφθεί από την αρχή που είναι υπεύθυνη για την κοινοποίηση ή την επίδοση, υπό την προϋπόθεση ότι ο ενάγων δεν παρέλειψε στη συνέχεια να λάβει τα απαιτούμενα μέτρα για την κατάθεση του εγγράφου στο δικαστήριο.»

13 Το άρθρο 66, το οποίο περιλαμβάνεται στο τιτλοφορούμενο «Μεταβατικές διατάξεις» κεφάλαιο VI του ίδιου κανονισμού, ορίζει τα εξής:

«1. Οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού εφαρμόζονται μόνο στις αγωγές που ασκούνται καθώς και στα δημόσια έγγραφα που εκδίδονται μετά την έναρξη ισχύος του.

2. Εάν, ωστόσο, η αγωγή ασκήθηκε στο κράτος μέλος προέλευσης πριν από την έναρξη ισχύος του ανά χείρας κανονισμού, οι αποφάσεις που εξεδόθησαν μετά από την εν λόγω ημερομηνία αναγνωρίζονται και εκτελούνται σύμφωνα με το κεφάλαιο ΙΙΙ:

α) εάν η αγωγή ασκήθηκε στο κράτος μέλος προέλευσης μετά την έναρξη ισχύος των συμβάσεων των Βρυξελλών και του Λουγκάνο τόσο στο κράτος μέλος προέλευσης, όσο και στο κράτος μέλος προς ο η αίτηση αναγνώρισης ή εκτέλεσης,

β) σε κάθε άλλη περίπτωση, εάν η διεθνής δικαιοδοσία θεμελιώθηκε σε κανόνες σύμφωνους είτε με διατάξεις του κεφαλαίου ΙΙ είτε με τη σύμβαση των Βρυξελλών ή με σύμβαση που κατά την ημερομηνία άσκησης της αγωγής ίσχυε μεταξύ του κράτους μέλους προέλευσης και του κράτους μέλους αναγνώρισης ή εκτέλεσης.»

Το σλοβενικό δίκαιο

14 Το άρθρο 183 του Zakon o pravdnem postopku (κώδικα πολιτικής δικονομίας), το οποίο αφορά την ανταγωγή, ορίζει τα εξής:

«Έως ότου περατωθεί η εκδίκαση της κύριας αγωγής, ο εναγόμενος δύναται να ασκήσει ανταγωγή ενώπιον του ίδιου δικαστηρίου, εφόσον:

1) η ανταγωγή συνδέεται με την κύρια αγωγή ή

2) η αξίωση που προβάλλεται με την κύρια αγωγή και η αξίωση που προβάλλεται με την ανταγωγή δεν είναι ασύμβατες ή

3) με την ανταγωγή ζητείται η διαπίστωση της υπάρξεως ή ανυπαρξίας δικαιώματος ή έννομης σχέσεως, η οποία επηρεάζει εν όλω ή εν μέρει την απόφαση επί της κύριας αγωγής.

Δεν επιτρέπεται η άσκηση ανταγωγής αν αρμόδιο για την εκδίκασή της επί της ουσίας είναι άλλο δικαστήριο ή αυτή υπάγεται σε άλλη διαδικασία.

Επιτρέπεται η άσκηση ανταγωγής εάν αυτή δικάζεται από το ίδιο δικαστήριο αλλά με διαφορετική σύνθεση.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

15 Η F&S, η οποία έχει την έδρα της στην Αυστρία, συνήψε στις 14 Ιανουαρίου 1994 σύμβαση χρηματοδοτικής μισθώσεως με τον M. Kostanjevec. Λόγω μη καταβολής των ληξιπρόθεσμων μηνιαίων δόσεων τις οποίες ο M. Kostanjevec όφειλε να καταβάλει σύμφωνα με την ως άνω σύμβαση, η F&S απαίτησε στις 26 Οκτωβρίου 1995 την καταβολή του ποσού των 16 692,22 ευρώ, η δε σχετική επιταγή προς πληρωμή στηριζόταν σε δημόσιο έγγραφο. Σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, ο M. Kostanjevec άσκησε ανακοπή κατά της ως άνω επιταγής προς πληρωμή ενώπιον του Okrožno sodišče v Ptuju (περιφερειακού δικαστηρίου του Ptuj, Σλοβενία) και, ως εκ τούτου, κινήθηκε ένδικη διαδικασία με αντικείμενο την ως άνω επιταγή προς πληρωμή.

16 Το ως άνω δικαστήριο υποχρέωσε με απόφαση της 28ης Απριλίου 2004 τον M. Kostanjevec να καταβάλει ποσό 16 692,22 ευρώ, πλέον συμβατικών τόκων και δικαστικών εξόδων.

17 Κατόπιν της απορριπτικής της εφέσεως του M. Kostanjevec αποφάσεως που εξέδωσε το Višje sodišče v Mariboru (εφετείο του Maribor, Σλοβενία) στις 11 Απριλίου 2006, η από 28 Απριλίου 2004 πρωτόδικη απόφαση κατέστη τελεσίδικη και εκτελεστή.

18 Ο M. Kostanjevec άσκησε αναίρεση κατά της εφετειακής αποφάσεως ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ήτοι του Vrhovno sodišče (ανωτάτου δικαστηρίου, Σλοβενία). Προτού το Vrhovno sodišče (ανώτατο δικαστήριο) αποφανθεί επί της αναιρέσεως, η F&S και ο M. Kostanjevec συνήψαν, στις 31 Ιουλίου 2006, εξώδικο συμβιβασμό βάσει του οποίου ο δεύτερος όφειλε να καταβάλει, έως την 30ή Αυγούστου 2006, το ποσό της κύριας οφειλής, ήτοι 16 692,22 ευρώ, καθώς και δικαστικά έξοδα και έξοδα εκτελέσεως.

19 Το αιτούν δικαστήριο αναίρεσε, με διάταξη της 9ης Ιουλίου 2008, την από 28 Απριλίου 2004 απόφαση του Okrožno sodišče v Ptuju (περιφερειακού δικαστηρίου του Ptuj) και την από 11 Απριλίου 2006 απόφαση του Višje sodišče v Mariboru (εφετείου του Maribor) και ανέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου για εκ νέου εκδίκαση.

20 Κατόπιν της ως άνω αναπομπής, ο M. Kostanjevec άσκησε ενώπιον του Okrožno sodišče v Ptuju (περιφερειακού δικαστηρίου του Ptuj) ανταγωγή με την οποία ζήτησε να υποχρεωθεί η F&S να του επιστρέψει το ποσό των 18 678,45 ευρώ, που αντιστοιχούσε στο ποσό που είχε καταβάλει στις 30 Αυγούστου 2006 προς εκπλήρωση του συμβιβασμού που είχε συνάψει με την εν λόγω εταιρία στις 31 Ιουλίου 2006, πλέον τόκων υπερημερίας.

21 Με απόφαση της 4ης Νοεμβρίου 2009, το Okrožno sodišče v Ptuju (περιφερειακό δικαστήριο του Ptuj), δικάζοντας εκ νέου, απέρριψε το καταψηφιστικό αίτημα της F&S και δέχθηκε την ανταγωγή του M. Kostanjevec, για τον λόγο ότι δεν είχε παραλάβει το μίσθιο και, άρα, η F&S δεν είχε εκπληρώσει την υποχρέωση παραδόσεως του πράγματος αυτού.

22 Η F&S άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Višje sodišče v Mariboru (εφετείου του Maribor), το οποίο έκρινε με απόφαση της 31ης Μαρτίου 2010 ότι η ανταγωγή του M. Kostanjevec ήταν απαράδεκτη επειδή «ο βαθμός αλληλεξαρτήσεως μεταξύ των ενδίκων βοηθημάτων είναι τέτοιος που αποκλείονται αμοιβαία». Το δικαστήριο αυτό έκρινε όμως ότι διεθνή δικαιοδοσία είχαν τα σλοβενικά δικαστήρια βάσει του άρθρου 15, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 44/2001.

23 Κατά της εφετειακής αποφάσεως, κατόπιν της οποίας η πρωτόδικη απόφαση κατέστη τελεσίδικη, ασκήθηκε αναίρεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου με αντικείμενο το ζήτημα της δικαιοδοσίας των σλοβενικών δικαστηρίων για την εκδίκαση της ανταγωγής. Η F&S υποστηρίζει ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις για την άσκηση ανταγωγής ούτε για την εφαρμογή των διατάξεων που αφορούν τις διαφορές από συμβάσεις καταναλωτών, καθόσον η διαφορά της κύριας δίκης δεν απορρέει από τη σύμβαση χρηματοδοτικής μισθώσεως ή τη σύμβαση καταναλωτή, αλλά, αντιθέτως, από αγωγή αδικαιολόγητου πλουτισμού.

24 Υπό αυτές τις συνθήκες, το Vrhovno sodišče (ανώτατο δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει ο όρος "ανταγωγή", κατά το άρθρο 6, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001, την έννοια ότι περιλαμβάνει και την αγωγή που ασκείται ως ανταγωγή βάσει του εθνικού δικαίου, κατόπιν της αναιρέσεως αποφάσεως η οποία κατέστη τελεσίδικη και εκτελεστή στο πλαίσιο διαδικασίας που αφορούσε την κύρια αγωγή του αντεναγομένου και κατόπιν αναπομπής της εν λόγω υποθέσεως στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο για εκ νέου έκδοση αποφάσεως, στην περίπτωση που ο αντενάγων, με την ανταγωγή του η οποία θεμελιώνεται σε αδικαιολόγητο πλουτισμό, ζητεί την επιστροφή του ποσού που υποχρεώθηκε να καταβάλει βάσει της αναιρεθείσας αποφάσεως;

2) Έχει ο όρος "συμβάσεις καταναλωτών", κατά το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001, την έννοια ότι περιλαμβάνει επίσης την περίπτωση στην οποία ο καταναλωτής ασκεί αγωγή αδικαιολογήτου πλουτισμού με ανταγωγή βάσει του εθνικού δικαίου, συνδεόμενη με την κύρια αγωγή η οποία αφορά εντούτοις διαφορά σχετική με σύμβαση καταναλωτών, κατά την ως άνω διάταξη του κανονισμού 44/2001, και με την οποία ο αντενάγων καταναλωτής ζητεί την επιστροφή του ποσού που υποχρεώθηκε να καταβάλει βάσει αποφάσεως (ακολούθως) αναιρεθείσας, εκδοθείσας επί της κύριας αγωγής του αντεναγομένου και, επομένως, την επιστροφή του ποσού που απορρέει από διαφορά σχετική με σύμβαση καταναλωτών;

3) Εάν, στην προπεριγραφείσα περίπτωση, δεν είναι εφικτό να καθοριστεί η δικαιοδοσία ούτε βάσει των κανόνων περί δικαιοδοσίας για την ανταγωγή ούτε βάσει των κανόνων περί δικαιοδοσίας σε συμβάσεις καταναλωτών:
   α) έχει ο όρος "διαφορές εκ συμβάσεως", κατά το άρθρο 5, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001, την έννοια ότι περιλαμβάνει επίσης την αγωγή αδικαιολογήτου πλουτισμού η οποία όμως ασκείται με ανταγωγή βάσει του εθνικού δικαίου, συνδεόμενη με την κύρια αγωγή του αντεναγομένου η οποία αφορά τη συμβατική σχέση των διαδίκων, αλλά το αντικείμενο της ανταγωγής η οποία θεμελιώνεται σε αδικαιολόγητο πλουτισμό είναι η επιστροφή του ποσού που υποχρεώθηκε να καταβάλει ο αντενάγων βάσει αποφάσεως (ακολούθως) αναιρεθείσας, εκδοθείσας επί της κύριας αγωγής του αντεναγομένου και, επομένως, η επιστροφή ποσού που απορρέει από διαφορά εκ συμβάσεως;

   σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο προηγούμενο ερώτημα:
   β) πρέπει, στην προπεριγραφείσα περίπτωση, να εξεταστεί η δικαιοδοσία βάσει του τόπου εκπληρώσεως της παροχής, κατά το άρθρο 5, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001, λαμβανομένων υπόψη των κανόνων που ρυθμίζουν την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από αξίωση αδικαιολόγητου πλουτισμού;»

Επί του παραδεκτού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

25 Με τις γραπτές παρατηρήσεις της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αμφισβητεί το παραδεκτό της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως. Υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 66, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001, οι διατάξεις του εφαρμόζονται μόνο στις αγωγές που ασκούνται μετά την έναρξη ισχύος του. Ως εκ τούτου, στην περίπτωση της Δημοκρατίας της Σλοβενίας, οι διατάξεις αυτές έχουν εφαρμογή μόνο μετά την προσχώρησή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ήτοι από την 1η Μαΐου 2004.

26 Κατά την Επιτροπή, η κύρια δίκη, εάν γίνει δεκτό ότι αποτελεί συνέχεια της δίκης που άρχισε κατόπιν της από 26 Οκτωβρίου 1995 επιταγής προς πληρωμή της F&S, ανατρέχει προδήλως σε χρονικό σημείο προγενέστερο της ενάρξεως ισχύος του κανονισμού 44/2001 στη Σλοβενία. Ο κανονισμός αυτός μπορεί να εφαρμοστεί μόνον εφόσον η ανταγωγή που άσκησε ο M. Kostanjevec με αίτημα να του επιστραφεί το ποσό που κατέβαλε προς εκπλήρωση του συμβιβασμού τον οποίο συνήψε με την F&S στις 31 Ιουλίου 2006, βάσει της εν συνεχεία αναιρεθείσας εφετειακής αποφάσεως, αποτελεί «αγωγή» κατά την έννοια του άρθρου 66, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001.

27 Όπως όμως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 34 των προτάσεών της, πρέπει να γίνει δεκτό ότι αποτελεί «αγωγή» κατά την έννοια του άρθρου 66, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001 αίτημα επιστροφής ποσού, το οποίο υποβάλλεται κατά την εκ νέου εκδίκαση της αρχικώς ασκηθείσας αγωγής, κατόπιν αναιρέσεως της τελεσίδικης αποφάσεως που είχε εκδοθεί επ' αυτής.

28 Πράγματι, μολονότι οι επιλογές των κρατών μελών ως προς τον τρόπο εφαρμογής της αρχής του δεδικασμένου στο εσωτερικό τους δίκαιο μπορεί να διαφέρουν, εντούτοις το γεγονός ότι, σύμφωνα με τους κρίσιμους εθνικούς δικονομικούς κανόνες, μια τέτοια απόφαση καθίσταται τελεσίδικη αρκεί για να γίνει δεκτό ότι μεταγενέστερο ένδικο βοήθημα με το οποίο προβάλλεται αξίωση αδικαιολόγητου πλουτισμού κατά του αντιδίκου εμπίπτει στην έννοια της «αγωγής» κατά την ως άνω διάταξη.

29 Εξάλλου, όσον αφορά τη ratione temporis εφαρμογή του κανονισμού 44/2001 στην υπόθεση της κύριας δίκης, από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία προκύπτει ότι όλα τα ερωτήματα που υποβλήθηκαν με την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορούν αγωγή αδικαιολογήτου πλουτισμού που ασκήθηκε από τον M. Kostanjevec το 2008 και ότι, επομένως, το ένδικο βοήθημα αυτό εμπίπτει στο χρονικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 44/2001.

30 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως υποβάλλεται παραδεκτώς.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

31 Με το πρώτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 6, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 έχει την έννοια ότι η κατά τη διάταξη αυτή δωσιδικία της ανταγωγής ισχύει επίσης και για ανταγωγή με την οποία ζητείται, λόγω αδικαιολόγητου πλουτισμού, η επιστροφή ποσού που συμφωνήθηκε στο πλαίσιο εξώδικης διευθετήσεως, στην περίπτωση που η ανταγωγή αυτή ασκείται στο πλαίσιο νέας ένδικης διαδικασίας μεταξύ των ίδιων διαδίκων, κατόπιν αναιρέσεως της αποφάσεως με την οποία περατώθηκε η αρχική δίκη μεταξύ των διαδίκων αυτών και στο πλαίσιο της εκτελέσεως της οποίας επήλθε η ως άνω εξώδικη διευθέτηση.

32 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, αφενός, στη σκέψη 12 της αποφάσεως της 13ης Ιουλίου 1995, Danværn Production (C-341/93, EU:C:1995:239), το Δικαστήριο ερμήνευσε την έννοια της «ανταγωγής» κατά το άρθρο 6, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 και έκρινε ότι πρόκειται, κατ' ουσίαν, για αίτημα εκδόσεως

αυτοτελούς καταψηφιστικής αποφάσεως εις βάρος του ενάγοντος, το οποίο ενδεχομένως μπορεί να αφορά μεγαλύτερο ποσό από αυτό που ζητεί ο ενάγων και του οποίου η εκδίκαση μπορεί να συνεχισθεί ακόμη κι αν απορριφθεί η αγωγή.

33 Όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 39 των προτάσεών της, με την ανταγωγή πρέπει συνεπώς να προβάλλεται αξίωση διακριτή από το αίτημα του ενάγοντος, με σκοπό την έκδοση αυτοτελούς καταψηφιστικής αποφάσεως.

34 Υπό περιστάσεις όπως αυτές της κύριας δίκης, το αίτημα επιστροφής του ποσού που καταβλήθηκε στο πλαίσιο της εκτελέσεως της αρχικής αποφάσεως, πριν αυτή αναιρεθεί, αποτελεί αυτοτελές αίτημα του μισθωτή με το οποίο ζητείται η έκδοση αυτοτελούς καταψηφιστικής αποφάσεως εις βάρος του εκμισθωτή προκειμένου αυτός να υποχρεωθεί να επιστρέψει το ποσό που του καταβλήθηκε αχρεωστήτως. Το αίτημα αυτό δεν αποτελεί απλό μέσο άμυνας κατά του καταψηφιστικού αιτήματος του αντιδίκου.

35 Το άρθρο 6, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 επιτάσσει επιπλέον η ανταγωγή «να απορρέει από την ίδια σύμβαση ή τα ίδια πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίζεται η κύρια αγωγή».

36 Όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 43 των προτάσεών της, η φράση αυτή πρέπει να ερμηνεύεται αυτοτελώς, υπό το πρίσμα των σκοπών του κανονισμού 44/2001.

37 Επισημαίνεται ως προς το ζήτημα αυτό ότι, χάριν της ορθής απονομής της δικαιοσύνης, η ειδική δωσιδικία της ανταγωγής καθιστά δυνατή για τους διαδίκους την επίλυση, με την ίδια διαδικασία και από το ίδιο δικαστήριο, όλων των μεταξύ τους διαφορών από κοινή αιτία. Κατ' αυτόν τον τρόπο, αποφεύγεται το ενδεχόμενο πολλαπλών και περιττών δικών.

38 Υπό περιστάσεις όπως αυτές της κύριας δίκης, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η θεμελιωμένη σε αδικαιολόγητο πλουτισμό ανταγωγή με αίτημα την επιστροφή ποσού απορρέει από τη σύμβαση χρηματοδοτικής μισθώσεως από την οποία ο εκμισθωτής άντλησε την αρχική του αξίωση. Πράγματι, ο φερόμενος ως αδικαιολόγητος πλουτισμός ο οποίος αντιστοιχεί στο ποσό που καταβλήθηκε στο πλαίσιο της εκτελέσεως της εν τω μεταξύ αναιρεθείσας αποφάσεως δεν θα είχε υπάρξει χωρίς την εν λόγω σύμβαση.

39 Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, ανταγωγή, θεμελιωμένη σε αδικαιολόγητο πλουτισμό, με αίτημα την επιστροφή ποσού απορρέει, κατά την έννοια του άρθρου 6, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001, από τη σύμβαση χρηματοδοτικής μισθώσεως που συνήψαν οι διάδικοι της κύριας δίκης.

40 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 6, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 έχει την έννοια ότι η κατά τη διάταξη αυτή δωσιδικία της ανταγωγής ισχύει επίσης και για ανταγωγή με την οποία ζητείται, λόγω αδικαιολόγητου πλουτισμού, η επιστροφή ποσού που συμφωνήθηκε στο πλαίσιο εξώδικης διευθετήσεως, στην περίπτωση που η ανταγωγή αυτή ασκείται στο πλαίσιο νέας ένδικης διαδικασίας μεταξύ των ίδιων διαδίκων, κατόπιν αναιρέσεως της αποφάσεως με την οποία περατώθηκε η αρχική δίκη μεταξύ των διαδίκων αυτών και στο πλαίσιο της εκτελέσεως της οποίας επήλθε η ως άνω εξώδικη διευθέτηση.

Επί του δευτέρου και του τρίτου ερωτήματος

41 Καθόσον, βάσει της απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, υπό τις περιστάσεις της κύριας δίκης ισχύει η κατά το άρθρο 6, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 δωσιδικία της ανταγωγής και παρέχεται στο αιτούν δικαστήριο η δυνατότητα να αποφανθεί επί του ζητήματος της διεθνούς δικαιοδοσίας, παρέλκει η απάντηση του δεύτερου και του τρίτου ερωτήματος.

Επί των δικαστικών εξόδων

42 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 6, σημείο 3, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, έχει την έννοια ότι η κατά τη διάταξη αυτή δωσιδικία της ανταγωγής ισχύει επίσης και για ανταγωγή με την οποία ζητείται, λόγω αδικαιολόγητου πλουτισμού, η επιστροφή ποσού που συμφωνήθηκε στο πλαίσιο εξώδικης διευθετήσεως, στην περίπτωση που η ανταγωγή αυτή ασκείται στο πλαίσιο νέας ένδικης διαδικασίας μεταξύ των ίδιων διαδίκων, κατόπιν αναιρέσεως της αποφάσεως με την οποία περατώθηκε η αρχική δίκη μεταξύ των διαδίκων αυτών και στο πλαίσιο της εκτελέσεως της οποίας επήλθε η ως άνω εξώδικη διευθέτηση.

(υπογραφές)